

Волохата Вікторія Єльфريدівна
к.е.н., доцент кафедри банківської справи
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКУ: СУТНІСТЬ ТА ПОНЯТТЯ

У сучасних умовах ведення банківського бізнесу пріоритетним завданням є досягнення та збереження високого рівня конкурентоспроможності вітчизняних банківських установ як на внутрішньому, так і на зовнішніх фінансових ринках.

Крім того, ефективність інтеграції національної банківської системи до світових ринків фінансових послуг залежить від спроможності українських банків успішно конкурувати на ринку банківських послуг в умовах постійної зміни зовнішнього середовища.

Конкурентні відносини на ринку банківських послуг різноманітні і включають такі рівні: конкуренцію між банками, конкуренцію банків з небанківськими кредитними організаціями, конкуренцію банків з іншими фінансовими посередниками, конкуренцію з нефінансовими організаціями.

Специфіка конкурентних відносин на ринку банківських послуг пов'язана з тим, що банківські установи, як суб'єкти цих відносин мають ряд особливостей:

- по-перше, банк є фінансовим посередником; по-друге, банки є елементами системи державного регулювання економіки; по-третє, банки за родом своєї діяльності вступають у конкуренцію не тільки з іншими банками, але і з багатьма іншими групами ринкових суб'єктів [6].

Для банківського сектору конкуренція як ринковий елемент має ряд переваг, а саме: конкуренція є механізмом регулювання пропорцій виробництва товарів (послуг); це рушійна сила розширення асортименту банківських послуг; сприяє підвищенню якості, впровадженню інновацій, збільшенню продуктивності; економії ресурсів з метою одержання більшого прибутку, тобто сприяє раціональнішому розподілу ресурсів.

Основні функції конкуренції при цьому такі:

- регулювальна – взаємодія попиту та пропозиції через механізм цін (ринок регулює економічну діяльність усіх його суб'єктів);
- алокаційна – розміщення та розподіл ресурсів і вироблених благ між потребами, суб'єктами здійснюється за критерієм їх максимальної віддачі та ефективного використання всіх виробничих можливостей;
- адаптаційна (стимулювання) – конкуренція стимулює та примушує агентів ринку до інновацій, пошуку і впровадження нововведень

з метою задоволення попиту споживачів та забезпечення власного функціонування;

- контролю – конкуренція сприяє самостійному контролю банками впливу на співвідношення ціна-якість товарів (послуг) [8].

У банківській системі України міжбанківська конкуренція, з одного боку, стає основною умовою її самовдосконалення та гармонійного розвитку. А з іншого боку, наявність конкурентів та посилення конкурентної боротьби знижує можливості банку щодо розширення клієнтської бази, здешевлення своїх ресурсів, унеможливорює диктат власної цінової політики, що спонукає українських банкірів пов'язувати майбутнє свого бізнесу з розвитком бізнесу своїх клієнтів, їх стратегічними цілями та завданнями. Тому виникає потреба у цілісному розумінні такої дефініції як «конкурентоспроможність банку». Дослідження наукових праць показали, що науковці не дійшли єдиної думки щодо визначення зазначеної категорії.

У загальному вигляді в економічній літературі конкурентоспроможність трактується як властивість об'єкта, що характеризується ступенем реального чи потенційного задоволення ним конкретної потреби порівняно з аналогічними об'єктами представленими на даному ринку [9].

Розглянувши авторські позиції щодо визначення поняття «конкуренто-спроможність» банку, можна виділити декілька сформованих підходів:

- конкурентоспроможність як здатність (спроможність) ефективно використовувати наявні в банку ресурси та забезпечувати високий рівень конкурентного статусу банку [1];

- конкурентоспроможність як можливість здійснювати ефективну господарську діяльність, створювати і просувати на ринок продукти та послуги; формувати імідж банку [2];

- конкурентоспроможність як наявність конкурентного потенціалу для створення та реалізації конкурентних переваг установи [10];

- конкурентоспроможність як стан, що забезпечує стабільне підвищення продуктивності діяльності, адаптації до змін у зовнішньому середовищі [4];

- конкурентоспроможність як характеристика, що визначає конкурентні переваги товару або послуги на ринку по відношенню до існуючих конкурентів [3];

- конкурентоспроможність як рівень відповідальності вимогам клієнта та ринку [7];

- конкурентоспроможність як його реальна й потенційна спроможність витримати конкуренцію на певному ринку у фіксований проміжок часу [5];

На нашу думку, конкурентоспроможність банку – це здатність банку

набувати або володіти певними якостями, властивостями, що впливають на результативність його діяльності в умовах конкурентних змагань, спроможність надавати доступні і якісні послуги, забезпечувати стабільне функціонування банківської установи

Список використаних джерел

1. Базадзе К. М. Якість послуг і банківського обслуговування в системі управління конкурентоспроможністю банків / К. М. Базадзе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-5_0-pages-318_324.pdf.
2. Журавльова Т. О. Вплив конкурентоспроможності банку на розвиток економіки України / Т. О. Журавльова, Л. І. Назаркіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/handle/123456789/72105>.
3. Заруба Ю. О. Фінансовий механізм підвищення конкурентоспроможності банку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / Ю. О. Заруба; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2013. – 16 с.
4. „Люзняк М. Е. Конкурентоспроможність банку на регіональному ринку: автореф. дис...канд. екон. наук: 08.00.08 / М. Е. Люзняк; Укр. акад. банк. справи Нац. банку України. – Суми, 2014. – 21 с.
5. „Мірошніченко О. В. Механізм управління конкурентоспроможністю банку: автореф. дис. канд. економ. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит / О. В. Мірошніченко; ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2011. – 22 с.
6. Марковська Т. Шляхи підвищення конкурентоспроможності банку / Т. Марковська // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – 2014. – № 8. – С. 147–159.
7. Розкошна О. А. Оцінка конкурентоспроможної позиції банків методом конкурентних переваг / О. А. Розкошна, Д. В. Бондаркова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ie.at.ua/IE_2013/InnEco_2-40-2013.pdf.
8. Самборська-Музичко Ю. О. Конкурентоспроможність як об'єкт аналізу при формуванні стратегії банку / Ю. О. Самборська-Музичко // Економічний аналіз. – 2014. – Т. 17(1). – С. 181–188.
9. Шкуринська Т. В. Економічна сутність конкурентоспроможності банку / Т. В. Шкуринська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4029>.
10. Юрчук О. М. Банківська діяльність на ринку фінансових послуг: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / О. М. Юрчук; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2014. – 20 с.